

راه نو/ دکتر فرید مَر

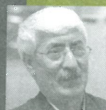

پیوستن مرکز نشر دانشگاهی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تغییراتی در اهداف و زیرساخت‌های مرکز نشر دانشگاهی به همراه داشته است...

۲

فرانکلینی‌های مرکز/

سید مجتبی نوری

گفته بودند آقای نوری قدیمی‌ترین، یا - اگر جانب احتیاط را نگه

داریم - یکی از قدیمی‌ترین کارکنان باقی‌مانده در مرکز است.

۶

کتاب درسی باید آراسته

باشند/ دکتر محمدرضا خواجه پور

...این توفیق بزرگ البته به همت ده‌ها دانش‌پیشه و مترجم و ویراستار و ویراستار فنی و با هدایت مرکز نشر دانشگاهی تحقق پذیرفته است...

۹

پروژه گوتنبرگ

داستان از آنجا شروع شد که یک دانشجوی دانشگاه ایلینوئیز آمریکا تصمیم گرفت همه آثار ادبی دنیا را در دسترس همه آدم‌های دنیا قرار دهد.

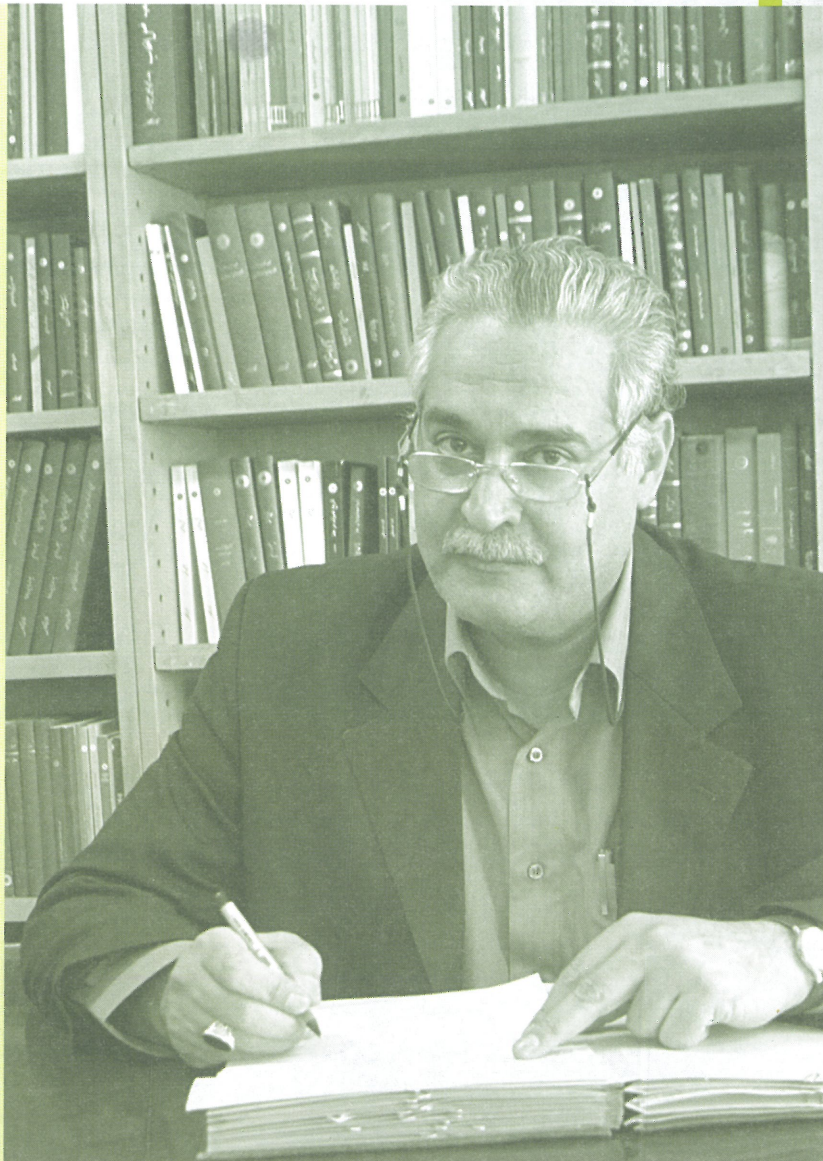
۱۸

نکته‌ای در باب ترجمه

جداول/ مهندس علی کافی

متأسفانه من تقریباً در غالب کتاب‌ها و مقالات - حتی در کتاب‌های سازمانی مثل مرکز نشر دانشگاهی - بی‌توجهی به ترجمه جداول را مشاهده کرده‌ام...

۱۶

راه نو، راهبرد نو، راهکار نو

یادداشتی از رئیس مرکز نشر دانشگاهی

پیوستن مرکز نشر دانشگاهی به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تغییراتی در اهداف و زیرساخت‌های مرکز نشر دانشگاهی به همراه داشته است. در راهبرد جدید مدیریتی، «تأمین منابع اطلاعاتی مورد نیاز مؤسسات و جامعه علمی کشور»، یکی از سه هدف عمده مرکز تعریف شده و در انجام آن استفاده از قالب‌های نوین اطلاع‌رسانی مدنظر قرار گرفته است. این بدان معناست که مرکز نشر دانشگاهی وظیفه خود را به نشر و توزیع کتاب و مجله محدود نمی‌کند و فناوری‌های نوین اطلاعاتی را در شکل گسترده به کار می‌گیرد. در این مسیر، وب‌گاه مرکز نشر دانشگاهی فعال‌تر می‌شود، زمینه فروش برخط (on-line) انتشارات مرکز فراهم می‌گردد، کتاب‌ها بارکد می‌خورند و شیوه‌های مدرن بازاریابی در توزیع و مبادله کتب دانشگاهی به کار گرفته می‌شود.

هدف دیگر، تلاش برای «حفظ و ارتقای زبان فارسی به عنوان زبان علم» در کشورهای فارسی‌زبان است. تحقق این هدف، ابعاد فعالیت‌های مرکز را از سطح ملی به سطح منطقه‌ای و به تعبیری بین‌المللی گسترش می‌دهد. برای رسیدن به این هدف، برپاداشتن یک بازار بین‌المللی کتاب دانشگاهی در حوزه کشورهای فارسی‌زبان ایران، تاجیکستان و افغانستان، می‌تواند زمینه مناسبی برای فعالیت‌های منطقه‌ای مرکز نشر دانشگاهی باشد.

سومین هدف اصلی مرکز، که در اساسنامه جدید به آن توجه شده، «توسعه فناوری نشر در کشور» است. مهم‌ترین راهکار مرکز برای تحقق این هدف، گسترش آموزش‌های حرفه‌ای در زمینه ویرایش، ترجمه و تولید کتاب است. این آموزش‌ها پیش از این در قالب دوره‌های کوتاه‌مدت در مرکز صورت می‌گرفت و استقبال از آنها نشانگر مقبولیت زیاد و ظرفیت‌ها و استعدادهای نهفته مرکز در این مقوله است.

همچنین برای ارتقا و تداوم ارتباط بدنه مرکز نشر دانشگاهی با مدیریت، بخش روابط عمومی فعالیت گسترده‌ای را آغاز کرده است. انتشار «خبرنامه مرکز نشر دانشگاهی» نیز برای تأمین بخشی از این هدف صورت گرفته است. درواقع، تجارب مدیریتی در جهان امروز نشان می‌دهد که قطع ارتباط میان بدنه یک مجموعه و مدیران آن، ناگزیر به ناکارآمدی و فروپاشی آن مجموعه خواهد انجامید. از این رو، مدیریت مرکز نشر دانشگاهی از هر ابتکاری که این ارتباط را مستحکم‌تر کند و آن را تداوم بخشد، استقبال می‌کند.

تحقق اهداف پیش گفته، جز به مدد نظام اداری و مالی کارآمد میسر نیست. از این رو، بازنگری در نظام حقوق و دستمزد و اعمال مقررات استخدام کشوری در مورد کارمندان شریف و زحمتکش مرکز، در اولویت قرار دارد. بدون دلگرمی و رضایت کارکنان و مدیرانی که در بیست و چهار سال گذشته، با شکیبایی و تحمل کاستی‌ها مرکز نشر دانشگاهی کشور را در حد و اندازه‌های مقبول و مطلوب رونق بخشیده‌اند، گام نهادن و راه پیمودن در این مسیر، قرین توفیق نخواهد بود.

فرید مر

در مرکز

خبرهایی از مرکز نشر دانشگاهی

گرچه تحولات جاری، مرکز را پر از خبر و حتی خبرساز کرده است، اما دست ما از بسیاری از این خبرها کوتاه است. زیرا اولاً بخشی از این خبرها توی شلوغ - پلوغی گم می شود، ثانیاً هر سازمانی دارای ملاحظات و منافعی است که باید در انعکاس اخبار داخلی آن رعایت شود. باری، خبرهای این ماه، از آب این دریاها گذشته اند و ته آنها همین مانده است که می خوانید.

■ مرکز، برنده بهترین اثر علمی

در حوزه محیط زیست

دو تن از مترجمان و ویراستاران باسابقه مرکز جایزه مهرگان علم را ربودند. این جایزه که چهارمین نوبت اهدای آن بود، به کتاب «علوم زیست محیطی» اهدا شد که نوشته دانیل چیراس است و ترجمه مهندس محمدرضا داهی و بهرام معلمی، مشروح این خبر در صفحات بعد آمده است.

■ اولین دوره آموزش تخصصی کارکنان

یک دوره فشرده آموزش نامه نگاری اداری و بازرگانی به زبان انگلیسی در ساختمان شماره ۲ برگزار شد که اولین مرحله از برنامه آموزش تخصصی کارکنان بخش های مختلف مرکز است. دوره اخیر، در سه جلسه از ساعت هشت صبح تا چهار بعدازظهر برگزار شد و مدیران و کارکنان بخش هایی که با نامه نگاری اداری و بازرگانی به زبان انگلیسی سروکار دارند - مانند بخش اداری و مالی، سفارشات خارجی و روابط عمومی - در این کلاس ها شرکت کردند.

■ کارشناسی ارشد ویراستاری

مرکز نشر دانشگاهی و فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی طی جلسات مشترک کارشناسی، طرحی برای تدوین برنامه درسی و راه اندازی مشترک دوره های رسمی علمی - کاربردی و کارشناسی ارشد برای ویراستاری، تالیف، ترجمه و فعالیت های جنبی آنها تهیه می کنند.

■ طبقه اول منتقل می شود

ساختمان شماره ۳ مرکز برای پذیرایی از این بخش ها آماده می شود: تولید، حروفچینی، و گرافیک. این بخش ها خانه قدیمی خود را در طبقه اول ساختمان مرکزی ترک می کنند و در زیرزمین و طبقه اول ساختمان شماره ۳ مستقر می شوند. بخش جدیدی به نام IT در مرکز تشکیل شده است که به ساماندهی رایانه ها و مدیریت شبکه رایانه ای می پردازد. این بخش نیز در طبقه سوم ساختمان شماره ۳ خانه می کند. به تبع این بخش، کلیه سرورها (رایانه های مرکزی) نیز در این ساختمان متمرکز می شوند.

■ معاون امور پژوهشی مرکز منصوب شد

دکتر عبدالمجید یعقوب پور که او نیز همچون دکتر فرید مر دانش آموخته رشته زمین شناسی است، در دانشگاه های کشور زمین شناسی و اکتشاف معدن تدریس می کند. او پیش از این معاون آموزشی - پژوهشی دانشکده علوم دانشگاه تربیت معلم بوده است. در سوابق انتشاراتی او ۵ کتاب تالیفی و ۴ کتاب ترجمه دیده می شود. جلسه معارفه دکتر یعقوب پور در روز سه شنبه پنجم آبان ماه برگزار شد.

■ لیتوگرافی رفت، کمی هم برگشت

بخش فنی مرکز نشر تا چند ماه پیش یک لیتوگرافی تمام عیار قدیمی داشت که به جرم همین قدیمی بودن تعطیلش کردند. حالا دوباره قسمت مونتاژ دستی آن در گوشه‌ای از فنی - البته در محل جدید آن در ساختمان شماره ۳ - فعال شده است.

■ شبکه به مرکز هم سرایت می‌کند

گرچه بحث شبکه کردن رایانه‌های سازمان‌ها دیگر خیلی قدیمی شده است، اما چشم شیطان کور، مرکز نشر هم صاحب شبکه رایانه‌ای یکپارچه می‌شود. این شبکه در ساختمان شماره ۳ ایجاد خواهد شد و بخش‌های مختلف حروفچینی، تولید، گرافیک، روابط عمومی و IT را به هم وصل خواهد کرد. با ایجاد این شبکه، کاربران رایانه‌ها می‌توانند فایل‌های خود را به اشتراک بگذارند و نیز دسترسی آسانی به اینترنت پرسرعت داشته باشند.

■ چهار نمایشگاه در یک ماه

روابط عمومی مرکز نشر در ماه‌های مهر و آبان امسال اقدام به برپایی و مشارکت در برگزاری چهار نمایشگاه کتاب کرد. نمایشگاه اول از ۱۱ تا ۱۶ مهر در دانشگاه صنعتی اصفهان برگزار شد. در این نمایشگاه که با عنوان سومین نمایشگاه کتب دانشگاهی شرکت داشتند، نمایشگاه دوم یک هفته بعد از نمایشگاه اول و به سنت هر ساله در محل فروشگاه مرکزی مرکز نشر دانشگاهی برپا شد و در آن کتاب‌های خارجی به فروش رسید. به گزارش روابط عمومی به علت استقبال، نمایشگاه به مدت یک هفته دیگر نیز تمدید شد و تا ۳۰ مهر طول کشید. نمایشگاه سوم در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران برگزار شد. این نمایشگاه را جهاد دانشگاهی با مشارکت ناشران داخلی و خارجی برگزار کرد. نمایشگاه اخیر از ۱۸ تا ۲۳ مهرماه برگزار شد. چهارمین نمایشگاه کتب دانشگاهی هم در دانشگاه الزهرا و از ۲ تا ۷ آبان برگزار گردید. برگزاری چهار نمایشگاه در عرض یک ماه کاری است دشوار. بنابراین، به دوستان روابط عمومی باید یک «خسته نباشید» بلند بگوییم.

■ تعمیر اساسی ساختمان شماره ۲

فرسودگی ساختمان شماره ۲ و لزوم تغییر در معماری آن، یک دوره تعمیرات اساسی را ضروری کرده است. با جابه‌جا کردن بخش‌هایی که هنوز در این ساختمان مستقرند و تخلیه کامل آنها، عملیات اصلاح و تعمیر آغاز می‌شود.

■ رکود در کتابخانه

اگر شما هم در محاصره کتاب‌هایی قرار بگیرید که به درد صاحبش نخورده و به این گوشه از مرکز تبعید شده است، وضع و حال بهتری پیدا نمی‌کنید. سال‌ها بود که کتاب‌های مرجعی که خریداری می‌گردید، اول گلچین می‌شد و مانده‌اش به کتابخانه می‌آمد. نتیجه اینکه یک کتابخانه با کتاب‌های مرجع درجه چند یا بیات شده به درد کسی نمی‌خورد. کتابخانه مرکز که مخصوص استفاده کارکنان مرکز است، حدود دوازده هزار کتاب و مجله دارد. گویا قرار است کتاب‌های موجود به وزارت علوم منتقل شوند و اگر خدا بخواهد دستی به سر و روی کتابخانه کشیده شود و کتاب‌های جدیدی برایش بخرند. ما منتظر تولد دوباره کتابخانه می‌مانیم.

■ دوره یازدهم آموزش ویرایش

مرکز نشر دانشگاهی یازدهمین دوره آموزش ویرایش را برگزار می‌کند. در این دوره معادل ۳۲ واحد درسی ارائه می‌شود که عناوین درس‌ها در آگهی برگزاری دوره در صفحه پشت جلد خبرنامه آمده است. این دوره، به جز کار عملی، در پنج ترم دو و نیم ماهه و در بعدازظهرهای سه روز هفته برگزار می‌شود. کسانی می‌توانند در آزمون ورودی این دوره شرکت کنند که فارغ التحصیل کارشناسی به بالای یکی از رشته‌های دانشگاهی معتبر باشند و زبان انگلیسی و فارسی را در حد قابل قبولی بدانند. آزمون کتبی در جمعه ششم آذرماه برگزار خواهد شد. البته قبولی در آزمون کتبی کافی نیست و پذیرفته‌شدگان باید در آزمون مصاحبه نیز شرکت کنند. برای شرکت در آزمون ورودی لازم است مبلغ چهار هزار تومان به حساب ۹۰۰۰۹ واریز شود و فیش آن همراه رونوشت مدرک تحصیلی و مشخصات شخصی و نشانی و شماره تلفن و شرحی از کارهای علمی و آموزشی و شغلی به نشانی تهران، خیابان وزرا، شماره ۸۵، مرکز نشر دانشگاهی (دفتر آموزش، خانم جوادی‌فر) ارسال کنند. در دوره یازدهم،

میزبان‌های داخلی مستقر کنند و در خرید ابزار مربوط به امنیت فضای تبادل اطلاعات هم تولیدکنندگان داخلی را ترجیح دهند. این خبر از این نظر ارزشمند است که نشان می‌دهد دولت از مرحله حرف و حدیث در مورد دولت الکترونی عبور کرده و برای تحقق آن، اقدام‌های عملی صورت می‌دهد.

تک تحت ویندوز در نشر رومیزی

شرکت داده کاوی ایران نسخه تحت ویندوز تک فارسی را در اختیار مرکز نشر دانشگاهی قرار داد. این نسخه از تک در حال حاضر در مرحله آزمایش به سر می‌برد و قابلیت‌های جدید آن در حال کشف (!) و بررسی است. در شماره‌های آینده به نقد و بررسی این نرم‌افزار حروفچینی که کاربران حرفه‌ای اما اندکی در بازار نشر ایران دارد می‌پردازیم.

کتاب‌های ادبیات معاصر در مرکز

کتاب جامعی از زندگی، نظرات و اشعار نیما یوشیج در دست تهیه است. علی باباچاهی که مسئولیت تدوین کتاب‌های ادبیات معاصر مرکز را به عهده دارد، در تماس تلفنی با خبرنگار مرکز نشر اطلاع داد که برای هر چه پربارتر کردن کتاب نیما، ملاقاتی با خواهر او که در آسایشگاه کهریزک به سر می‌برد خواهد داشت. هدف از تدوین این اثر و آثاری که با این الگو تولید خواهند شد، تهیه آثاری جامع و کامل در مورد شخصیت‌های ادبی معاصر و مجموعه‌ای از آرا و نظرات و کتاب‌شناسی‌های مربوط به این افراد است.

دکتر احمد سمیعی گیلانی، ابوالحسن نجفی، عبدالحسین آذرنگ، دکتر محمد حقوقی، علی کافی، محمد رضا بهاری و جمعی دیگر به تدریس خواهند پرداخت.

علوم زیستی زنده شد

گروه علوم زیستی مرکز که در دو سال گذشته عملاً غیرفعال بود، سرانجام سرپرست پیدا کرد تا روحی در کالبد آن بدمد. سرپرست جدید که از قضا معاون مالی و اداری دانشگاه تهران است، دانش‌آموخته رشته ژنتیک است و دکترای این رشته را از دانشگاه گوالف کانادا اخذ کرده است. دکتر علی فرازمند از سال ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۳ در ترجمه متون زیست‌شناسی با مرکز نشر دانشگاهی همکاری داشته است. گروه علوم زیستی شامل زیست‌شناسی، پزشکی، دندان پزشکی و داروسازی است.

فرهنگستان پیش‌نویس تعریف نگاری‌های مرکز را می‌خواهد

پیش از این، اقداماتی برای تدوین فرهنگ فارسی در مرکز صورت گرفته بود. از جمله این اقدامات، تهیه پیش‌نویس برای تعریف نگاری‌های این فرهنگ است. با توقف تولید این فرهنگ، دکتر علی‌اشرف صادقی که مدیر گروه‌های فرهنگ‌نویسی فرهنگستان است، با دکتر مر بر سر تحویل پیش‌نویس‌ها به فرهنگستان به توافق رسید. فرهنگستان در حال تدوین «فرهنگ تاریخی زبان فارسی» است و پیش‌نویس‌ها نیز برای استفاده در این فرهنگ استفاده می‌شوند.

مرکز و فرهنگستان واژه‌نامه منتشر می‌کنند

طولانی شدن روند تصویب واژه‌های معادل، مسئولان فرهنگستان را بر آن داشته است که با همکاری مرکز به انتشار پیش از تصویب واژه‌ها همت کنند. دکتر مر و دکتر صادقی، در چهارم شهریورماه بر سر انتشار مشترک این واژه‌نامه‌ها به توافق رسیدند. واژه‌نامه‌هایی که منتشر خواهند شد، مراحل مختلف بررسی علمی و فنی را تا مرحله تصویب هیئت فنی در فرهنگستان گذرانده‌اند و در نوبت بررسی در شورای واژه‌گزینی هستند. پیش‌بینی شده است که در این مجموعه‌ها عنوان فرعی «پیشنهاد شما چیست؟» گنجانده شود تا جای نقد و اظهار نظر علمی و تکمیلی برای صاحب‌نظران بماند.

اطلاعات دولتی را بیاید

معاون اول رئیس جمهور بخشنامه‌ای را به کلیه سازمان‌های دولتی ابلاغ کرده و از آنها خواسته است تا برنامه‌های عملیاتی خود را برای تأمین امنیت در تبادل اطلاعات در محیط‌های رایانه‌ای و شبکه‌ای تهیه کنند و به دبیرخانه شورای عالی امنیت فضای تبادل اطلاعات کشور بفرستند. سازمان برنامه و بودجه بر اساس این برنامه نسبت به تأمین هزینه‌های اجرای آنها اقدام خواهد کرد. همچنین سازمان‌ها موظف شدند که نسخه اصلی اطلاعات دولتی را در محیط و مراکز

فرانکلینی نامی مرکز

گفت و گو با سید مجتبی نوری

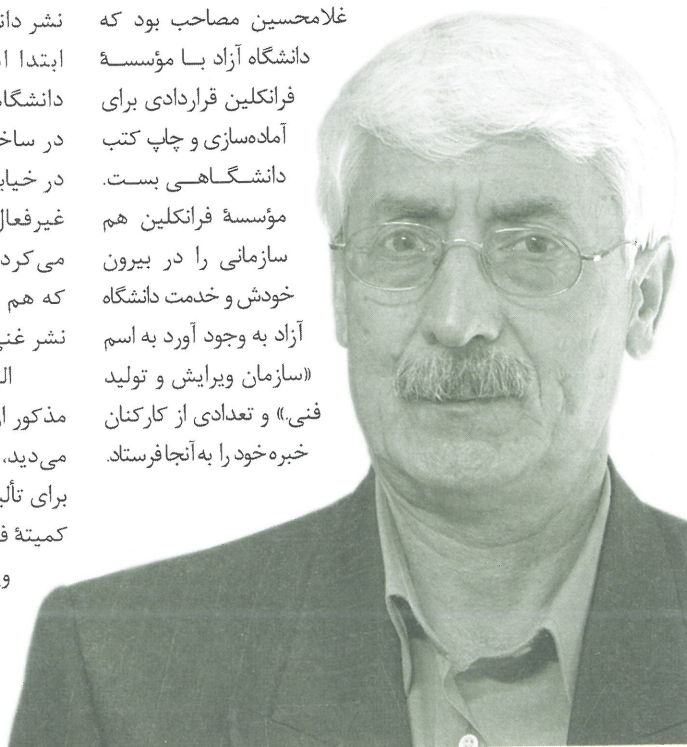
در سال ۱۳۵۶ «سازمان ویرایش و تولید فنی»، سهامی عام شد و یکسر از مؤسسه فرانکلین که آن روزها خیلی هم اوضاع و احوال خوشی نداشت مستقل گردید. اگر این اتفاق نمی افتاد، مرکز نشر دانشگاهی از یک دنیا تجربه و مهارت فنی نشر بی نصیب می ماند، زیرا پس از انقلاب، در سال ۱۳۵۸، کارکنان سازمان های وابسته به دولت، زیر پوشش استخدام کشوری درآمدند. کارکنان سازمان ویرایش و تولید فنی هم که وابسته به دانشگاه آزاد بودند، همراه با چند دانشکده و سازمان دیگر در مجتمع دانشگاهی ادبیات و علوم انسانی ادغام شدند که بعدها به دانشگاه علامه طباطبائی تغییر نام یافت و به بزرگترین دانشگاه علوم انسانی کشور تبدیل گردید. مرکز نشر دانشگاهی در دوره تعطیلی دانشگاه ها سر و شکل گرفت و در ابتدا اسمش «کمیته ترجمه و تألیف و تصحیح کتاب های دانشگاهی» بود. بعد از اینکه کمیته ترجمه و تألیف اتاق هایش را در ساختمان وزارت علوم وا گذاشت و ساختمان دانشگاه فارابی را در خیابان پارک (وزرای سابق) در اختیار گرفت، تعدادی از کارکنان غیرفعال دانشگاه ها را که در حوزه های علمی و چاپ و نشر کار می کردند به خدمت فرا خواند. در این میان، تنها دانشگاه آزاد بود که هم ویراستاران علمی زنده ای داشت و هم در بخش های فنی نشر غنی بود.

البته به خدمت آمدن فرانکلینی ها مدتی طول کشید. زیرا کمیته مذکور از سال ۱۳۵۹ تا این زمان داشت خودش را پیدا می کرد، کتاب می دید، با مؤلف و مترجم قرار می گذاشت و... تازه بعد از آن هم زمانی برای تألیف و ترجمه سپری می شد. در این دوره، سید مجتبی نوری در کمیته فرهنگی جهاد دانشگاهی بود. تعدادی از کارکنان سابق سازمان ویرایش و تولید فنی به مرکز نشر دانشگاهی رفتند و مسئولان وقت مرکز، نوری را از جهاد دانشگاهی خواستند. نوری هم برای سرپرستی تولید مرکز نشر دانشگاهی به اینجا آمد تا بیست سال بعد رویه رویش بنشینیم و در میان موهای سپید سرش دنبال تار مویی سیاه بگردیم.

گفته بودند آقای نوری قدیمی ترین، یا - اگر جانب احتیاط را نگه داریم - یکی از قدیمی ترین کارکنان باقی مانده در مرکز است. سید مجتبی نوری زمان آبادی گرچه چندان هم پیر به نظر نمی رسد، اما به قول خودش، وقتی به مرکز آمد، یک تار موی سفید بر سر نداشت و حالا بعد از بیست و اندی سال، یک تار موی سیاه در سر ندارد. و بواقع نیز چنین بود.

او قبل از رسیدن به سن سربازی، در مؤسسه افسر کار می کرد. در همان زمان کار در آنجا، با کارکنان و مدیران مؤسسه فرانکلین که کارهایشان را برای چاپ و حروفچینی به آنجا می آوردند رفاقتی به هم زد و بعد از تعیین تکلیف سربازی و گرفتن معافی، نزد فرانکلینی ها رفت و نسخه پرداز آنجا شد. او مسئول نسخه پردازی دایره المعارف گران قدر

غلامحسین مصاحب بود که دانشگاه آزاد با مؤسسه فرانکلین قراردادی برای آماده سازی و چاپ کتب دانشگاهی بست. مؤسسه فرانکلین هم سازمانی را در بیرون خودش و خدمت دانشگاه آزاد به وجود آورد به اسم «سازمان ویرایش و تولید فنی» و تعدادی از کارکنان خبره خود را به آنجا فرستاد.

■ حوزه فنی مرکز چه بخش‌هایی دارد؟

سال ۱۳۶۱ که مرکز نشر دانشگاهی کار تولید فنی کتاب‌هایش را شروع کرد، من سرپرست بخش تولید بودم. این بخش شامل ویرایش فنی، نسخه‌پردازی و نمونه‌خوانی، طراحی و گرافیک، حروفچینی، و چاپ بود. در اوایل دهه هفتاد حجم کار تولید و نشر در مرکز آن قدر وسیع شده بود که مجبور شدیم مدیریت بخش‌های تولید را از هم تفکیک کنیم. در نتیجه حوزه فنی به دو بخش اصلی تولید و چاپ تقسیم شد که تا به حال هم به همین منوال است. اخیراً تفکیک دیگری صورت گرفته و بخش طراحی و گرافیک نیز مستقل شده است. در نتیجه یک بخش تولید داریم که شامل نسخه‌پردازی و حروفچینی است، یک بخش طراحی و گرافیک داریم و یک بخش فنی و چاپ که مسئولیت آن فعلاً با من است.

■ نسخه‌پرداز همان نمونه‌خوان نیست؟

چرا. این تفاوت در اسم گذاری به زمانی برمی‌گردد که مرکز تعدادی کارمند جدید برای این بخش به کار گرفته بود. این افراد در آن زمان در کنار افراد مجرب و ماهر، شاگردی می‌کردند. ما هم برای اینکه جایگاه استاد و شاگردی از هم تفکیک شود این اسم گذاری را انجام دادیم. یعنی به قدیمی‌ها عنوان نسخه‌پرداز را دادیم و به جدیدترها عنوان نمونه‌خوان.

■ ویرایش فنی را چه کسانی انجام می‌دهند؟

ویرایش فنی را هم نسخه‌پردازهای باتجربه انجام می‌دهند. الان دیگر ویرایش فنی، نسخه‌پردازی و نمونه‌خوانی، تحت همین عنوان نسخه‌پردازی صورت می‌گیرد. البته ویرایش علمی هم هست که در گروه‌های تخصصی زیر نظر معاونت پژوهشی صورت می‌گیرد و به حوزه‌های فنی مربوط نمی‌شود. در واقع حساسیت نشر کتاب دانشگاهی و لزوم صحت مندرجات این کتاب‌ها است که ویرایش را به یکی از مهمترین فعالیت‌های مرکز نشر دانشگاهی تبدیل کرده است؛ چه ویرایش محتوایی و چه ویرایش فنی.

■ حروفچینی را با چه سیستم‌هایی انجام می‌دهید؟ مرکز کتاب‌های زیادی دارد که احتیاج به چیدن فرمول دارند. سابق بر این که نرم‌افزارهای کامپیوتری نبودند، فرمول‌ها را چگونه می‌چیدید؟

اوایل، حروفچین‌های دستی و سنتی که تعدادشان هم کم نبود کار ما را راه می‌انداختند. حجم کاری که ما به این کارگاه‌ها سفارش می‌دادیم به قدری بود که در صورت نبود مرکز، بسیاری از آنها بی‌کار می‌ماندند و تعطیل می‌شدند. اولین سیستم کامپیوتری که در مرکز به کار گرفته شد، سیستم لاینوترون بود که در مؤسسه افسست و روزنامه اطلاعات و بعدتر در انتشارات سروش به کار گرفته شد. قلم‌های لاینوترون - به خصوص قلم بدر - جزو زیباترین قلم‌هایی بود که تا آن زمان با آنها کار

■ آقای نوری، سنت نشر در مرکز نشر دانشگاهی چگونه شکل گرفته است؟ منظورم همین حال و هوای نسبتاً ثابتی است که به لحاظ کیفیت ویرایش فنی، صفحه‌آرایی و چاپ کتاب‌ها دیده می‌شود.

مؤسسه فرانکلین ایران شعبه‌ای از انتشارات فرانکلین امریکا بود. این مؤسسه از سال ۱۳۳۴ در ایران فعال شد و به جرأت می‌توانم بگویم اولین ناشری بود که نشر کتاب را به صورت حرفه‌ای انجام می‌داد و بخصوص برای ویرایش کتاب اهمیت بسیار زیاد قائل می‌شد. البته فرانکلین ناشر کتاب دانشگاهی نبود و بیشتر، کتاب‌های عمومی را منتشر می‌کرد که بیشتر آنها هم در حوزه علوم انسانی بودند. اغلب این کتاب‌ها هم ترجمه بودند و ناشر سعی می‌کرد فضای کتابش را طابق النعل بالنعل عین اصل کتاب دریاورد که معمولاً هم خوب درمی‌آمد. از این نظر، مؤسسه فرانکلین بنیانگذار سنت خاصی نبود. بعدها، با تشکیل «سازمان ویرایش و تولید

فنی» در دانشگاه آزاد بود که تجربه و مهارت فرانکلینی‌ها در تولید کتاب دانشگاهی به کار رفت و به ضرورت تولید کتاب‌هایی که گردآوری و تألیف می‌شدند، آداب و سنت‌های ایرانی آماده‌سازی کتاب هم خودی نشان دادند. مرکز نشر دانشگاهی از مجموع همه این تجربه‌ها استفاده کرد و تجارب بسیار بیشتری هم بر آن افزود تا به این شکل از انتشار کتاب در یک دوره طولانی برسد.

■ یعنی الان در تولید کتاب‌های ترجمه هم الگوی خودتان را دارید یا از اصل کار تقلید می‌کنید؟

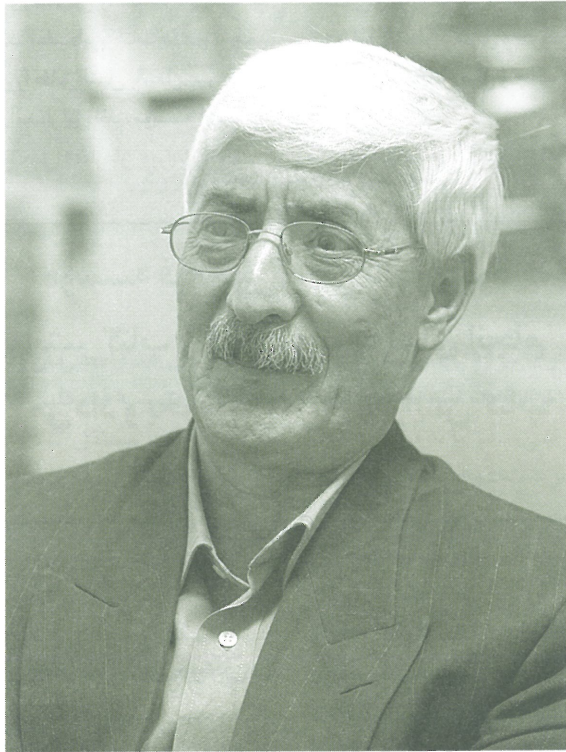
مسلم است که اغلب و بلکه همه کتاب‌های ترجمه خودشان ساختار قابل قبولی دارند و ضرورتی برای تغییر این ساختار حس نمی‌شود. اما برخی ملاحظات و اقتضائات موجب تغییراتی در شکل و قطع کتاب‌ها می‌شوند. مثلاً مرکز نشر دانشگاهی باید کتاب را ارزان و با کیفیت به دانشجو برساند و ما باید هزینه‌ها را به شکل‌های مختلف کاهش دهیم. دیده‌اید که کتاب‌های خارجی گاه در قطع‌هایی چاپ می‌شوند که با توجه به کاغذهای رایج در بازار ایران، دورریز زیادی به ما تحمیل می‌کنند. برای صرفه‌جویی در کاغذ، گاهی قطع کتاب را تغییر می‌دهیم که به قاعده تغییراتی را در شکل صفحه‌آرایی کتاب به وجود می‌آورد. یا اینکه کتاب‌های خارجی چهاررنگ، ضرورتاً و به اقتضای محتوای علمی کتاب، در چهاررنگ چاپ نمی‌شوند. ظاهراً ناشران خارجی می‌خواهند امکان افسست کتاب‌هایشان را در کشورهای مثل ما که مقررات بین‌المللی کپی‌رایت (حق مالکیت معنوی) را به رسمیت نمی‌شناسیم کم کنند و برای همین کتاب‌های دانشگاهی خود را بدون ضرورت، رنگی چاپ می‌کنند. ما کتاب را بررسی می‌کنیم و فقط مواردی را که با توجه به محتوای کتاب باید رنگ داشته باشند، به چاپ چهاررنگ و گاهی دورنگ می‌سپاریم. این کار در هزینه‌های تولید کتاب اثر چشمگیر دارد. در چاپ جلد هم چنین ملاحظات عملی اعمال می‌شوند.

■ از بحث فنی بیرون برویم. تغییر و تحولات اخیر مرکز را چطور می‌بینید؟

نفس تغییر و تحول خوب است. هر سازمانی نیاز به نوآوری و خون تازه دارد. فایده تغییر مدیریت ها همین است. فارغ از ضعف و قوت یک مدیر، طبیعی است که سازمان ها بعد از مدتی افت کنند و روزآمد نباشند. این تغییرات و تحولات می‌توانند به روزآمدی و ایجاد فضای جدید برای انجام بهتر کارها کمک کنند. به نظر من این تغییرات در مورد ترمیم حقوق ها و پرداخت کمک های نقدی و غیرنقدی به کارکنان چشمگیر بوده است؛ گرچه نمی‌شود گفت که کارکنان به حقوق واقعی خود رسیده‌اند. در حوزه های فنی هم کارهای خوبی انجام شده است. اما در حوزه علمی کماکان روند سابق جریان دارد. فکر می‌کنم با انتخاب معاون پژوهشی، در این حوزه هم با تحولات جدیدی روبه‌رو شویم. در سال های اخیر بی‌انگیزگی و خستگی کارکنان، مرکز را از تکاپو و رونق قدیمش انداخته بود. برای بسیاری از آدم هایی که من می‌شناسم مرکز نه یک محل جدی کار، که صرفا یک پایگاه محسوب می‌شد. افراد ساعات اداری را در اینجا بودند و عصرها تا حدود نیمه شب، به ضرورت معاش، مهارت خود را به مؤسسات خصوصی و دولتی عرضه می‌کردند. روز بعد هم خسته و بی‌انگیزه به مرکز می‌آمدند و با کمترین بازده فعالیت روزمره شان را پی می‌گرفتند. در واقع، جاذبه مرکز به حداقل خود رسیده بود. حال آنکه اغلب این افراد خود را به مرکز مدیون می‌دانند. آنها بدون تجربه و مهارت به اینجا آمدند و مهارت های نشر را در یک سطح بالا فرا گرفتند. آنها اگر فرصتی بیابند، در پس دادن بدهی شان به مرکز کوتاهی نخواهند کرد.

من، بعد از بیست و سه چهار سال، دیگر مرکز را متعلق به خودم می‌دانم و با اینکه روزگار دشواری را در آن سپری کرده‌ام، اما نمی‌توانم خانه خود را رها کنم و به دنبال کار خود بروم. مرکز کارکنان نجیبی داشته است و دارد. آنها آمدند و رفتند و ماندند، اما دغدغه و مشکل درست نکردند، و راستش را بخواهید، در مقابل این همه، کم هم بد ندیدند.

مرکز کارکنان نجیبی داشته است و دارد. آنها آمدند و رفتند و ماندند، اما دغدغه و مشکل درست نکردند، و راستش را بخواهید، در مقابل این همه، کم هم بد ندیدند

کرده بودیم. لاینترون مشکلاتی داشت که نتوانست زمان زیادی در مرکز دوام بیاورد. اول اینکه لاینترون امکان فرمول چینی نداشت - حال آنکه بیشتر کتاب های مرکز دارای فرمول بودند؛ دیگر اینکه شرکت سازنده این دستگاه تولیدش را متوقف کرد و در نتیجه لوازم مربوط به آن نایاب و گران شد. در همین دوره بود که سر و کله سازندگان تک فارسی در مرکز نشر دانشگاهی پیدا شد. آنها نرم افزار تک را که انجمن ریاضی آمریکا تولید کرده بود، فارسی کرده بودند، و این دقیقا همان چیزی بود که مرکز می‌خواست: یک نرم افزار فوق العاده قوی در حروفچینی و بویژه فرمول چینی. آنها حمایت ما را می‌خواستند و مرکز هم پیشنهادهایی در مورد نوع قلم های فارسی و اصلاح آنها داشت. در نتیجه، به توافقی مبنی بر حمایت مرکز نشر از این نرم افزار و متقابلا تعهد آنها به عملی کردن پیشنهادها مرکز رسیدیم.

■ با وجود نرم افزارهایی مثل ورد و زرنگار که امکان فرمول چینی هم دارند، چرا همچنان پای تک مانده‌اید؟

تک هنوز هم اغلب کارهای ما را در حوزه علوم پایه جواب می‌دهد. ضعف جدی تک در گرافیک است. در محیط تک نمی‌توان به طور همزمان از متن و تصویر استفاده کرد. البته اخیرا نسخه تحت ویندوز این نرم افزار را هم به کار گرفته ایم که این مشکل را تا حدودی برطرف می‌کند. مشکل دیگر این نرم افزار هم به زیبایی قلم هایش برمی‌گردد. حروف به کار رفته در تک در مقایسه با زرنگار زیبا نیست و تنها در ترکیب با فرمول های آن است که جلوه و جلا می‌گیرد. برای همین هم کتاب های مربوط به علوم انسانی را با زرنگار می‌چینیم. استفاده از ورد در بخش حروفچینی معمول نیست، اما

مشکلاتی در کار با زرنگار به وجود می‌آید که ما را به استفاده از ورد ترغیب می‌کند. از جمله اینکه، نویسندگان و مترجمان اغلب متن کتاب هایشان را بیرون از اینجا در محیط ورد می‌چینند و تبدیل این متن ها به زرنگار مشکلات زیادی را برای ما به وجود می‌آورد. ضمن اینکه استفاده از تک تحت ویندوز هم در مجموعه ما دارد جا می‌افتد و با حروفچینی در محیط ورد، می‌توان سیستم عامل کامپیوترهای حروفچینی را یکپارچه کرد.

کتاب درکی باید آراسته باشد

گفت‌وگو با دکتر محمدرضا خواجه پور
در مورد مرکز نشر دانشگاهی

دکتر محمدرضا خواجه پور معاون پژوهشی و استاد فیزیک در مرکز تحصیلات تکمیلی زنجان است. سال ۱۳۵۳ در آمریکا دکتری فیزیک گرفته و در سال‌های ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۳ با درجه‌آستادیاری در دانشگاه شیراز تدریس کرده است. همکاری او با مراکز انتشاراتی محدود به مرکز نشر دانشگاهی نیست؛ دکتر خواجه پور با انتشارات خوارزمی، دانشگاه صنعتی شریف و دانشگاه امیرکبیر نیز همکاری دارد. از همین رو، مناسب دیدیم با ایشان در مورد وضعیت فعالیت نشر دانشگاهی در ایران و سایر کشورهای جهان به گفت‌وگو بپردازیم. استاد در زمان این مصاحبه در بستر بیماری بودند و مناسب دیدند که گفت‌وگوی ما کتبی باشد.

■ در انتشار کتب دانشگاهی چه ملاحظاتی باید صورت بگیرند؟

کتاب درسی دانشگاهی باید سه ویژگی زیر را داشته باشد:

۱. دارای طرح و برنامه‌ای باشد که معمولاً با توجه به یک برنامه درسی مدون آموزشی تنظیم شده است. این طرح انسجام درس و پیوند درونی مطالب را موجب می‌شود. کتاب‌های درسی دانشگاهی ما تقریباً همه ترجمه - خوب یا بد - بوده‌اند. از این رو، ناشر ایرانی در این زمینه هیچ تجربه‌ای اندوخته ندارد. ویرایش‌ها، ویرایش ترجمه در مطابقت با متن اصلی بوده است. همکاری مؤلف و ناشر (ویراستار) در ایجاد این طرح ضرورتی نداشته است.

۲. کتاب درسی باید روزآمد باشد، یعنی دستاوردهای جدید علم و فن باید در آن بازتاب یابد. از این رو، ویرایش‌های جدید ضرورت دارند. اگر رقابت در بازار این کتاب‌ها موجود نباشد، ناشر رغبتی به این کار پرهزینه ندارد. در مورد تعداد معدودی از کتاب‌های درسی که ویرایش‌های جدید آن در دسترس قرار گرفته (در ایران)، بیشتر به ابتکار و علاقه مترجم بوده است.

۳. کتاب درسی باید از برون آراسته باشد، یعنی رغبت شاگرد را در طول یک سال یا کمتر که با آن همدم است، برانگیزد. چاپ و صحافی آن خوب و اشکال و تصاویر آن گویا باشند. واجد نوآوری‌های گرافیکی باشد که چشم را بنوازد و غیره. اینها البته هزینه‌بر است و در کتاب‌های درسی ما کمتر به چشم می‌خورد.

■ وضعیت انتشار کتب

دانشگاهی در کشورهای

پیشرفته و نحوه

دسترسی دانشگاهیان به

آنها چگونه است؟

در کشورهای پیشرفته انتشار

کتاب‌های درسی دانشگاهی

تقریباً به طور کامل در اختیار

بخش خصوصی است. حتی

ناشران بزرگی چون کیمبریج و

آکسفورد هم خصوصی‌اند و در

چارچوب و با معیارهای

بنگاه‌های بازرگانی اداره

می‌شوند. نحوه

دسترسی دانشگاهیان و

دیگران به کتاب‌های

آنان همان نحوه عمل

بازار است. منتها

بازاری که روی آن

کار می‌شود و در

جهت افزایش سود صنعت نشر به آن شکل داده می‌شود. آگاهی دادن به خریداران بالقوه و ارزیابی توان خرید مؤسسات آموزشی دانشگاهی و یافتن روش‌های بازرگانی و مالی برای تحقق این توان، کار علمی آماری می‌طلبد و وسعت سرمایه‌گذاری ناشران دانشگاهی را معین می‌کند.

■ آیا امکان مقایسه عملکرد مرکز نشر دانشگاهی با مراکز مشابه در کشورهای دیگر وجود دارد؟

در مورد ویرایش، دست کم در مقایسه با ناشران اروپایی و آمریکایی، این مقایسه میسر نیست. بخش عمده کتاب‌های ناشران خارجی کتاب‌های تألیفی است. ویرایش در حوزه کتاب‌های تألیفی، به وجود بنیه علمی بسیار قوی در محیط فراگیرنده نشر احتیاج دارد. ویرایش در مرکز نشر دانشگاهی و سایر ناشران دانشگاهی، ویرایش ترجمه است که در آن مرجع مشخصی برای مقایسه کار وجود دارد. اینکه آیا ناشران مادر کار ویرایش ترجمه از توانایی علمی کافی برخوردارند یا نه، جای بحث دارد. بسیاری از مترجمان و ویراستاران علمی ما هنوز بر زبانی که از

آن ترجمه می‌کنند، یابر علمی که در حوزه آن قلم می‌زنند، تسلط کافی ندارند. در مورد مسائل فنی کتاب، البته پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای در سال‌های اخیر حاصل شده است. گمان می‌کنم در این زمینه بیشتر مسئله سرمایه مطرح باشد. بهبود کیفیت کتاب از لحاظ فنی بسیار هزینه‌بر است و معلوم نیست که بازار نه‌چندان گسترده کنونی پاسخگوی این سرمایه‌گذاری باشد. با این حال، دیده می‌شود که در مورد کتاب‌هایی که به آسانی هزینه را باز می‌گردانند (نظیر فرهنگ‌های چندزبانی) می‌توان به حد مطلوب از کیفیت فنی کتاب دست یافت.

■ عملکرد ۲۴ سال گذشته مرکز نشر دانشگاهی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ارزیابی عملکرد مؤسسه‌ای چون مرکز نشر دانشگاهی، می‌تواند از وجوه گوناگون انجام پذیرد: ارزیابی به عنوان یک مؤسسه فرهنگی، ارزیابی از دیدگاه بازرگانی و جز اینها. به علاوه، مرکز نشر دانشگاهی در گذشته به فعالیت‌های گوناگون نظیر انتشار کتاب، وارد کردن کتاب و مجلات خارجی، توزیع کتاب، انتشار مجلات تخصصی، واژه‌گزینی فنی و علمی و جز اینها مشغول بوده است که ارزیابی هر کدام معیارهای متفاوتی می‌خواهد. آنچه محور قضاوت من در اینجا است، مجموعه کتاب‌های

امروز در برخی از علوم و فنون می‌توانیم به یک زبان علمی فارسی، با واژگانی که برای همه دست‌اندرکاران مفهوم است صحبت کنیم یا بنویسیم. این توفیق بزرگ البته به همت ده‌ها دانش‌پیشه و مترجم و ویراستار و ویراستار فنی و با هدایت مرکز نشر دانشگاهی تحقق پذیرفته است

درسی دانشگاهی در رشته‌های علوم پایه و فنی است که از چند صد کتاب بیشتر می‌شود. این مجموعه در طول سالیان معیارهای آموزش دانشگاهی ما را در دوره کارشناسی فراهم آورده است. امروز در برخی از علوم و فنون می‌توانیم به یک زبان علمی فارسی، با واژگانی که برای همه دست‌اندرکاران مفهوم است صحبت کنیم یا بنویسیم. این توفیق بزرگ البته به همت ده‌ها دانش‌پیشه و مترجم و ویراستار و ویراستار فنی و با هدایت مرکز نشر دانشگاهی تحقق پذیرفته است. تلاش‌های دیگر مرکز نشر نظیر واژه‌گزینی و تنظیم واژگان‌ها و انتشار مجلات تخصصی هر کدام کارهای بزرگی بوده‌اند که آثار آنها در دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی، سالیان سال به جا خواهد ماند.

■ **دانشگاهیان چه انتظاری از مرکز نشر دانشگاهی دارند و برای برآوردن آنها چه باید کرد؟**

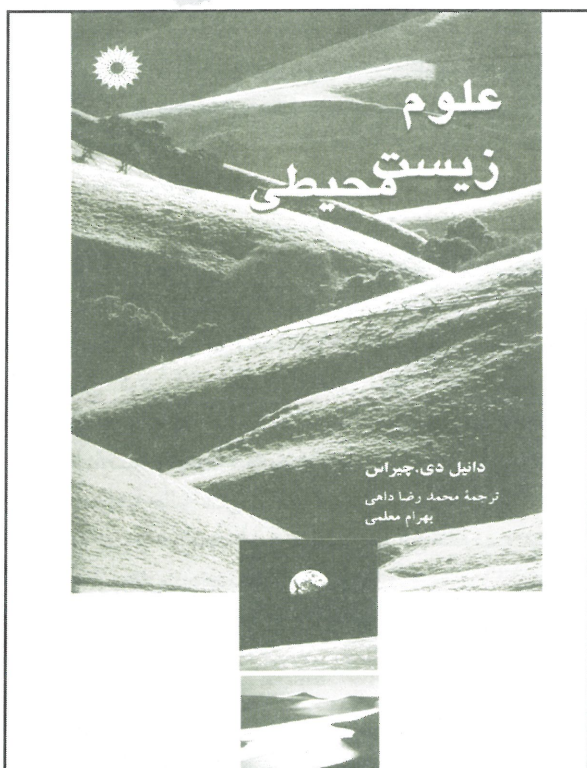
اینکه انتظارات دانشگاهیان کشور از مرکز نشر دانشگاهی چیست، بنده نمی‌دانم. در نتیجه، نمی‌توانم برنامه‌هایی برای برآوردن این انتظارات

پیشنهاد کنم. اما در این مورد که نشر کتاب‌های درسی دانشگاهی بهتر است چه مسیری را در پیش بگیرد، به نکاتی چند اشاره می‌کنم. در جامعه نشر ایران، ناشرانی هستند که کار حرفه‌ای خوب دغدغه آنهاست. به نظر من مرکز نشر دانشگاهی و سایر ناشران دولتی وابسته به وزارت علوم، نه بدون توجه به توانایی‌های این قسمت از بخش خصوصی برنامه‌ریزی کتب دانشگاهی را به عهده گیرند و نه از در رقابت با بخش خصوصی در آیند. بلکه باید کمک کنند و رخصت دهند که بخش خصوصی دست کم در آن قسمت از کتاب‌های درسی که سودآورتر است فعال شود. به نظر من بهتر آن است که مرکز نشر دانشگاهی در طول زمان به سمت مؤسسه‌ای پیش برود که بنیان‌های کار کتاب دانشگاهی را تصویب می‌کند (مدل کلان مؤسسه فرانکلین سابق) و کارهای فنی کتاب را از طریق ناشران خصوصی و در همکاری با آنان انجام دهد. در فرایندهای جدیدتر نشر که به e-publishing موسوم است (و این آن چیزی نیست که ناشران ما از آن استنباط می‌کنند) پیشتازی موسساتی چون مرکز نشر دانشگاهی ضروری است. در حوزه انتشار مجلات تخصصی نیز می‌توان به همین شیوه نشر الکترونی روی آورد. گرچه تحقق این نوع همکاری بین بخش دولتی و خصوصی نشر کتاب، در حال حاضر بعید به نظر می‌رسد.

علوم زیست محیطی

برنده بهترین کتاب علمی در حوزه محیط زیست

در چهارمین دوره مهرگان علم، کتاب «علوم زیست محیطی» از میان ۱۰۳ عنوان کتاب مرتبط با حوزه محیط زیست، عنوان بهترین کتاب سال ۱۳۸۲ را از آن خود کرد.

این کتاب را دانیل چیراس نوشته و توسط مهندس محمدرضا داهی و بهرام معلی ترجمه و ویرایش شده است. فصول بیست و دوگانه این کتاب، مستقل از هم، هر یک به یکی از موضوعات مبتلابه زیست محیطی پرداخته‌اند، اما در آنها دو دیدگاه کلان طرفدار محیط زیست و ضد محیط زیست بسط یافته و توضیح داده شده‌اند. دیدگاه طرفدار محیط زیست معتقد است که منابع طبیعت محدودند و باید از آنها به شکل معقول و محتاط استفاده کرد. در حالی که دیدگاه ضد محیط زیست، منابع را نامحدود فرض می‌کند و بر آن است که بشر در هر شرایطی با تکیه بر خرد و هوش خود بر مشکلات زیست محیطی و محدود بودن امکانات طبیعت فایق خواهد آمد. مهندس داهی مخاطبان کتاب را مجامع دانشگاهی، سیاستمداران، وکلا و مقامات قضایی می‌داند و بر ارزش‌های آن در روشن کردن ذهن قانون‌گذاران در وضع و اجرای مقررات مربوط به محیط زیست تأکید می‌کند.

هیئت داوران جایزه مهرگان علم پکا در تبیین ویژگی‌های این ترجمه به موارد زیر اشاره کرده است:

۱. نویسنده کتاب (دانیل چیراس)، از چهره‌های تأثیرگذار و صاحب‌نام در زمینه علوم زیست محیطی و از مدافعان پرشور حفظ طبیعت و محیط زیست کره زمین است که حاصل سال‌ها تحقیق در دانشگاه‌ها و نیز تلاش مستمر در راه حفظ محیط زیست، در قالب جمعیت‌ها و سازمان‌های ملی و جهانی را در کارنامه خویش دارد... این اثر، کتابی جامع

و ارزشمند و بسیار مفید برای استادان، دانشجویان و پژوهندگان و بسیاری از مردم عادی است که هر یک بسته به نیاز خود از آن بهره‌گیرند.

۲. این کتاب توسط دو مترجم توانا و شایسته و شناخته‌شده، با حفظ امانت به فارسی روان، سلیس و پخته برگردانده شده است.

۳. از آنجا که هر دو مترجم این کتاب از ویراستاران باسابقه کشور هستند، کوشیده‌اند اثری کم‌اشتباه و منقح عرضه کنند. به نظر هیئت داوران، این مترجمان و ویراستاران توانا در کار خویش توفیق مطلوب داشته‌اند و کتابی ارزشمند و قابل استفاده عرضه کرده‌اند.

هیئت داوران مهرگان علم در واپسین بند بیانیه خود از ادامه سیر نزولی تولید علم در کشور ابراز نگرانی کرده و کمبود تالیفات و افزایش شدید اقبال عمومی اهل علم به ترجمه را شهادی بر مدعای خود شمرده است.

درباره نویسنده

دانیل چیراس (Daniel D. Chiras)

استادیار سیاستگذاری زیست - محیطی و برنامه‌ریزی مدیریت در دانشگاه دنور است و در آنجا «پیش به سوی سیاست کلی پایدار» درس می‌دهد. چیراس درجه دکتری خود را در زمینه فیزیولوژی تولید مثل از مدرسه طب دانشگاه کانزاس در سال ۱۹۷۶ دریافت کرد. او در همین

دانشگاه موفق شد برای تحقیق در زمینه فیزیولوژی تخمدان، جایزه «لاتیمر» را دریافت کند. از سال ۱۹۷۶ تدریس و تحقیق در دانشگاه دنور را پذیرفت. در سال ۱۹۸۱ تصمیم گرفت تمام وقت خود را صرف نوشتن کند. او علاوه بر آموزش و نوشتن، در جنبش زیست محیطی هم نقش فعالی بازی می‌کند. او عضو هیئت مدیره ائتلاف زیست محیطی امریکاست و به مدت دو سال هم رئیس ائتلاف چهل گروه زیست محیطی بوده است. در سال ۱۹۸۸ گروه «دوستان بازیابی کنترل‌شده» را بنیاد نهاد که در متقاعد کردن شهر دنور برای آغاز یک برنامه محدود بازیابی بسیار موثر بود. در سال ۱۹۸۹ «سازمان سخنگویان آینده پایدار» را بنیاد گذاشت که با استفاده از وسایل آموزشی مثل اسلاید، پدیده‌های زیست محیطی مثل بازیافت، حفاظت آب، و پایداری محیط زیست را نمایش می‌دهد. سال ۱۹۹۳ نیز «انجمن آینده پایدار» را تاسیس کرد تا از طریق ارتقای فهم گسترده‌تر اصول، سیاست‌گذاری‌ها و اقدامات مربوط به جامعه پایدار و ترویج سازگاری با این اقدامات، سیر گذار به جامعه پایدار جهانی را تقویت کند. دکتر دانیل چیراس همراه با خانواده‌اش در خانه‌ای در کلرادو زندگی می‌کند که انرژی آن از نیروی خورشید تأمین می‌شود و در این خانه سعی می‌کند، آنچه را که آموزش می‌دهد، جامه عمل بپوشاند.

درباره مترجمان

مهندس محمدرضا داهی

متولد ۱۳۱۵ آباد. دانش‌آموخته مهندسی کشاورزی از دانشگاه شیراز در سال ۱۳۳۸. او تا سال ۱۳۵۷، به مدت ۲۲ سال در وزارت کشاورزی کار کرد. در این سال بازنشسته شد و به مدت پنج سال به کشت علمی گندم و سایر غلات پرداخت. در سال ۱۳۶۴ به گروه کشاورزی مرکز

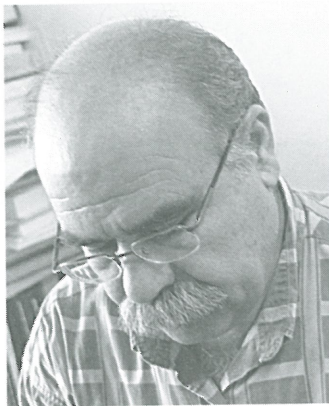
نشر دانشگاهی پیوست و تا کنون ۳۳ کتاب مربوط به این حوزه را ترجمه یا ویرایش کرده است. بجز اینها او کتاب «واژگان کشاورزی» را در مرکز

نشر دانشگاهی گرد آورده و کتاب «شیوه نگارش زبان فارسی» را برای وزارت کشاورزی تألیف کرده است. آخرین کتابی که در دست دارد، کتاب «زیست‌شناسی» نوشته پیترو ریون است که همراه با هشت مترجم دیگر، آن را ترجمه می‌کند و در ضمن ویراستار و هماهنگ‌کننده سلیقه و سیاق آن هشت مترجم دیگر هم هست. به زعم او، این کتاب یکی از بهترین کارهای او در کارنامه کاری‌اش خواهد بود.

بهرام معلمی

متولد ۱۳۲۴ در ملایر.

دانش‌آموخته فیزیک در دانشگاه ملی (دانشگاه شهید بهشتی فعلی) در سال ۱۳۴۸. او از سال ۱۳۴۹ تا ۱۳۶۰ مربی گروه فیزیک دانشکده پیراپزشکی بود و در سال ۱۳۶۳ به گروه فیزیک مرکز نشر دانشگاهی پیوست و به عنوان ویراستار و مترجم، به

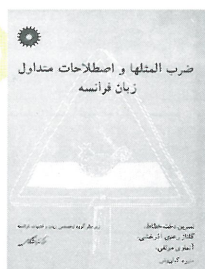
نشر تعداد قابل توجهی از آثار ارزشمند در رشته فیزیک و علوم زیست محیطی یاری رساند. محیط زیست طبیعی - یا به قول آقای معلمی، جغرافیای طبیعی - از علایق شاخص اوست. از همین روست که تعداد آثار زیست محیطی آقای معلمی کم از رشته تخصصی‌اش - یعنی فیزیک - نیست. او همچنین با نشریه «پیام یونسکو» نیز همکاری دارد. در سال‌های ۸۲-۱۳۸۱ نیز مقالات زیست محیطی نشریه «شهروندمداری» وابسته به شهرداری تهران را می‌نوشت. «علوم زیست محیطی» را دوست داشتنی‌ترین اثری می‌داند که تاکنون در کارنامه کاری‌اش ثبت شده است. به نظر آقای معلمی، کتاب دانیل چیراس، کتابی است جامع که هر فصل آن به معرفی یکی از شاخه‌های علوم زیست محیطی می‌پردازد. بیان نویسنده در این کتاب انتقادی است و خواننده را به فکر وامی‌دارد و با انواع نظرات موافق و مخالف به خوبی آشنا می‌کند. این کتاب راهنمای بسیار خوبی است برای ورود به مطالعات تخصصی محیط زیست. از سوی دیگر، کتاب بسیار سامان‌مند است و به چشم اهل فن، بخش‌ها و فصل‌های آن خوش نشسته‌اند. ویراست جدیدی از این کتاب در نمایشگاه بین‌المللی کتاب سال ۱۳۸۲ خریداری شده است که در آینده نزدیک به چاپ فعلی آن افزوده خواهد شد. آقای معلمی چندین کتاب برای ناشران خصوصی ترجمه کرده است و دو کتاب نیز برای مرکز در دست ترجمه و ویرایش دارد. یکی کتاب «محیط زیست طبیعی» نوشته دیوید بریگز و چند نفر دیگر که همه از افراد خوش‌نام علوم زیست محیطی هستند و دیگری کتاب «آکوستیک زیست محیطی» نوشته مارک واکه به معماری خانه‌ها برای حفاظت محیط زیست از آلودگی‌های صوتی می‌پردازد. کتاب اول را ترجمه می‌کند و دومی را ویرایش.

حاج مرکز

مروری بر آخرین کتاب‌های منتشر شده در مرکز نشر دانشگاهی

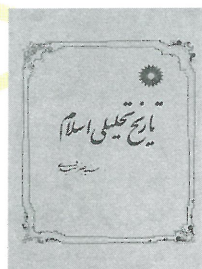
تا پایان ۲۶ آبان سال ۱۳۸۳ تعداد عناوین کتاب‌های چاپ اول مرکز نشر دانشگاهی به ۱۱۷۷ رسید. بعضی از این عناوین در نوبت‌های متعدد، تجدید چاپ شده‌اند. مثلاً «تاریخ تحلیلی اسلام» چاپ سی و ششم را نیز به خود دیده است. در شماره آینده گزارشی آماری از وضعیت نشر کتاب و مجلات مرکز ارائه خواهد شد.

ضرب المثل‌ها و اصطلاحات متداول زبان فرانسه نسرین دخت خطاط و دیگران

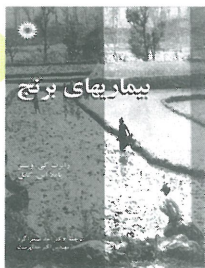
در این کتاب که قالب درسی و آموزشی دارد، ضرب المثل‌ها و اصطلاحات متداول زبان فرانسه به فارسی برگردانده و تمرین‌هایی برای یادگیری خوانندگان به آن افزوده شده است. چاپ نخست کتاب در سال ۱۳۶۶ صورت گرفته و چاپ اخیر ششمین چاپ کتاب است. کتاب «ضرب المثل‌ها...» در ۲۵۴ صفحه و ۱۵۰۰ نسخه، ۱۹۰۰ تومان قیمت دارد.

تاریخ تحلیلی اسلام سیدجعفر شهیدی

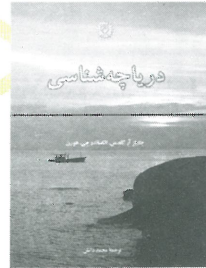
این سی و ششمین نوبتی است که «تاریخ تحلیلی اسلام» چاپ می‌شود. این کتاب که اول بار در سال ۱۳۶۲ به چاپ رسید، یکی از منابع درس تاریخ اسلام در دوره کارشناسی است. دکتر سیدجعفر شهیدی در هفت فصل کتاب، ظهور اسلام در شبه جزیره عربستان تا فروپاشی خاندان اموی در قرن دوم هجری را روایت می‌کند و علل و زمینه‌های رویدادها را تحلیل می‌نماید. تاریخ تحلیلی اسلام در پانزده هزار نسخه منتشر شده است، ۲۴۰ صفحه دارد و به بهای ۱۶۰۰ تومان به فروش می‌رسد.

راهنمای بیماری‌های برنج رابرت کی. وبستر، پاملا اس. گانل ترجمه دکتر احد صحراگرد، مهندس اکبر خداپرست

این کتاب، آن طور که مولفانش می‌گویند، مکمل کتاب دیگری است به نام «بیماری‌های برنج» نوشته اس. اچ. او که کامل‌ترین اثر در این زمینه به شمار می‌رود. کتاب که اولین چاپ آن است، در تعداد ۳۰۰۰ نسخه، ۲۳۰ صفحه، همراه با دو فرم چهاررنگ در انتهای آن و قیمت ۲۳۰۰ تومان به چاپ رسیده است.

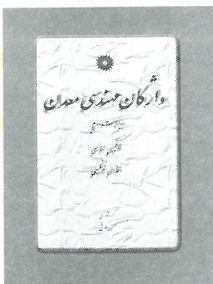
دریاچه‌شناسی چارلز آر. گلامن، الکساندر جی. هورن ترجمه محمد دانش

این کتاب اولین بار است که منتشر می‌شود. در این کتاب که به عنوان متنی درسی برای دانشجویان دوره‌های لیسانس و بالاتر، و نیز کسانی که علاقهای حرفه‌ای به این مبحث دارند، تدوین شده است، از انواع گوناگون آب‌های محاط در خشکی بحث می‌شود. کتاب در بیست فصل تنظیم شده و ۳۶۴ صفحه رحلی دارد و به قیمت ۵۲۰۰ تومان به فروش می‌رسد.

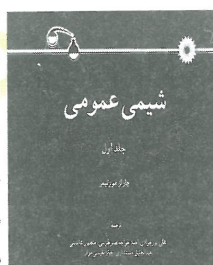
آموزش عالی لوح تقدیر دریافت کرده است. روابط صنعتی در ۵۰۰۰ نسخه، ۴۱۸ صفحه و به قیمت ۴۰۰۰ تومان منتشر شده است.

واژگان مهندسی معدن (ویراست دوم) انگلیسی - فارسی / فارسی - انگلیسی گردآوری: حسن مدنی

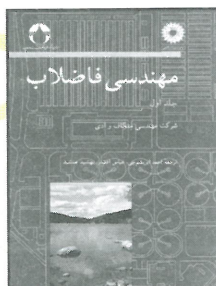
ویراست و چاپ دوم این کتاب شامل ده هزار واژه انگلیسی و چهارده هزار و پانصد برابر نهاد فارسی است. این مجموعه شامل اصطلاحات انگلیسی و معادل های فارسی آنها از کتاب ها و جزواتی است که بین سال های ۱۳۴۶ تا ۱۳۸۲ منتشر شده اند. واژگان مهندسی معدن بخشی از طرح مرکز نشر دانشگاهی برای سامان بخشیدن به امر واژه گزینی است. گروه واژه گزینی رشته معدن حوزه فنی - مهندسی مرکز نشر دانشگاهی با مشارکت استادان دانشکده معدن دانشگاه صنعتی امیرکبیر و گروه معدن دانشکده فنی دانشگاه تهران و کارشناسان شرکت ملی فولاد ایران، ویراست نخست این کتاب را در سال ۱۳۷۰ منتشر نمود. ویراست جدید از منابع بیشتری که بخصوص پس از سال ۱۳۷۰ منتشر شده اند، استفاده کرده است. این کتاب که جلد گالینگور دارد، در ۳۰۶ صفحه، دو هزار نسخه و بهای ۴۸۰۰ تومان منتشر شده است.

شیمی عمومی (جلد اول) چارلز مور تیمر ترجمه علی پور جوادی و دیگران

چاپ چهاردهم کتاب معروف چارلز مور تیمر در ده هزار نسخه منتشر شده است. این کتاب برای علاقه مندان علم شیمی کتاب مقدماتی مناسبی است و هدف اصلی آن توضیح و تبیین علم شیمی است و نه فقط ارائه واقعیات شیمیایی. ترجمه فعلی از ویرایش ششم کتاب صورت گرفته است. کتاب پانزده فصل دارد و در انتهای فصل پانزدهم، پاسخ به برخی مسائل برگزیده گنجانده شده است. شیمی عمومی در ۷۳۴ صفحه و به بهای ۴۵۰۰ تومان به فروش می رسد.

مهندسی فاضلاب (جلد اول) شرکت مهندسی متکاف و ادی ترجمه احمد ابریشم چی، عباس افشار، بهشید جمشید

چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۷۴ و با همکاری شرکت مهندسی مشاور طرح و تحقیقات آب و فاضلاب اصفهان منتشر شد. امسال برای سومین بار این کتاب در ۲۰۰۰ نسخه

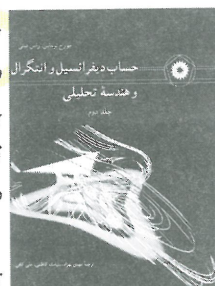
روسازی راه امیر محمد طباطبایی

این کتاب که اول بار در سال ۱۳۶۴ چاپ شد، به منظور آشنایی با اصول طرح و محاسبه، اجرا و نگهداری روسازی های راه با توجه به شرایط خاص ایران نوشته شده است. چاپ دهم کتاب نیز که به تعداد ۵۰۰۰ نسخه صورت گرفته تغییری نیافته و به همان شکل سال ۱۳۶۴ تجدید چاپ شده است. این کتاب ۵۶۶ صفحه ای در قطع وزیری، به قیمت ۴۰۰۰ تومان فروخته می شود.

حساب دیفرانسیل و انتگرال و هندسه تحلیلی (جلد دوم)

جورج توماس، راس فینی
ترجمه مهدی بهزاد،
سیامک کاظمی، علی کافی

چاپ دهم این کتاب در دوازده هزار نسخه منتشر شده است. اولین چاپ آن در سال ۱۳۷۰ از روی ویرایش هفتم کتاب صورت گرفت که اساسی ترین ویرایش مؤلفان از اثر خود در سی سالگی تألیف آن بود. مخاطبان کتاب، دانشجویان سال های اول و دوم رشته های فنی - مهندسی و علوم پایه اند و برای استفاده مناسب از آن باید با جبر و مثلثات در حد معمولی آشنا باشند. حساب دیفرانسیل و انتگرال اساسا برای حل مسائلی در فیزیک و نجوم ابداع شد و بعدها در سیر پیشرفت خود به شاخه ریاضی گسترده و مستقلی تبدیل گردید. مؤلفان کتاب، از استادان برجسته ریاضیات در دانشگاه MIT هستند که از خوش نام ترین مراکز علمی جهان به شمار می رود. حساب دیفرانسیل و انتگرال در ۴۱۴ صفحه رحلی و با نمودارهای رنگی، ۴۲۰۰ تومان فروخته می شود.

روابط صنعتی: نظام روابط کار (با تأکید بر حوادث ناشی از کار) دکتر شمس السادات زاهدی

این کتاب که در زمان اولین انتشار خود در سال ۱۳۶۶ اولین کتابی بود که در زمینه روابط صنعتی در ایران نوشته شده بود، پس از یک ویرایش در چاپ پنجم در سال ۱۳۷۷، اکنون در چاپ دهم، سومین ویراست خود را شاهد است. نویسنده در ویراست جدید، بر مسئله حوادث ناشی از کار تأکید کرده و مباحثی درباره علل گوناگون بروز حوادث، نظریه های مهم مرتبط با حادثه، مدل های مربوط به حادثه، مبانی قانونی مربوط به حوادث و ساختارهای اجرایی مربوط به حوادث ناشی از کار به کتاب افزوده است. پیوست های کتاب هم روزآمد شده اند و برخی فهرست های جدید از جمله فهرست اعلام و مکان ها و راهنمای موضوعی استخراج گردیده اند. این کتاب یک بار در سال ۱۳۷۱ از وزارت فرهنگ و

صورت گرفته است. آمار ریاضی ۶۵۸ صفحه دارد و به بهای ۴۵۰۰ تومان به فروش می‌رسد.

مکانیک کوانتومی (جلد چهارم)

کلود کوهن - تانوجی، برنارد دیو، فرانک لالونه
ترجمه دکتر محمدفرهاد رحیمی،
دکتر محسن سریشی

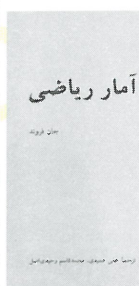
مکانیک کوانتومی در فیزیک و شیمی نوین جایگاه ویژه‌ای دارد. مخاطبان اصلی این کتاب دانشجویان دوره لیسانس رشته فیزیک هستند. گرچه مولفان اظهار امیدواری کرده‌اند که این کتاب برای دانشجویان دوره فوق لیسانس، پژوهشگران تازه‌کار و دبیران دبیرستان‌ها نیز به کار آید. خواننده کتاب لزومی ندارد که از قبل با فیزیک کوانتومی آشنا باشد، اما درک بهتر آن با درس‌های توصیفی‌تر و کاربردی‌تری نظیر فیزیک اتمی تکمیل می‌شود. اولین چاپ کتاب «مکانیک کوانتومی» در سال جاری و به تعداد ۱۵۰۰ نسخه منتشر شده است. این کتاب ۳۸۸ صفحه‌ای ۳۵۰۰ تومان قیمت خورده است.

منتشر شده است. متکاف وادی یک شرکت مهندسی آب و فاضلاب است که در زمینه انتشار کتاب‌های تخصصی این حوزه هم فعالیت می‌کند و در این زمینه سابقه‌ای به طول یک قرن دارد. دو تن از اعضای این شرکت به نام‌های جورج چوبانوگلاس و فرانکلین ل. برتون کتاب «مهندسی فاضلاب» را ویرایش کرده‌اند که در مراکز علمی و دانشگاهی با استقبال مواجه شده است. این کتاب در ۶۲۴ صفحه و به قیمت ۴۰۰۰ تومان منتشر شده است.

آمار ریاضی

جان فروند

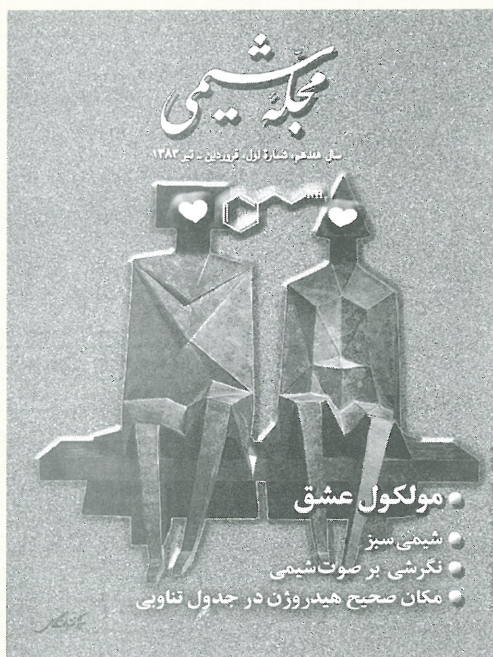
ترجمه علی عمیدی، محمدقاسم وحیدی اصل

آمار ریاضی برای یک درس آمار ریاضی دو ترمی یا سه ترمی طراحی شده است. نویسنده کتاب استاد ممتاز دانشگاه ایالتی آریزونا است. کتاب‌های درسی او در آمار برای سطوح مختلف و برای زمینه‌های کاربردی گوناگون در حدود چهل سال از کتاب‌های پر فروش بوده‌اند. ترجمه این کتاب اولین بار در سال ۱۳۷۸ چاپ شد و چاپ اخیر کتاب چاپ ششم آن است که در ۷۰۰۰ نسخه

مجله شیمی و مولکول عشق

با زندگی و شاخه‌های گوناگون علمی، توجه به مسائل آموزشی و ارائه مقالاتی که امر آموزش شیمی را آسان کند، ارائه مقالات و پیشنهادهایی برای گسترش مفاهیم شیمی و پیشبرد فناوری شیمی و... نیز در نظر نویسندگان و ویراستاران این مجله قرار دارند. در شماره جدید مجله شیمی چند مطلب تاریخی دیده می‌شود: پیشینه تاریخی قدرت اسیدی، واکنشی که شیمی آلی را تغییر داد، و سیر تحول شیمی و فناوری فوتوکرومیسم. مطلبی نیز در مورد جنگ افزارهای هسته‌ای آمده است که بی‌مناسبت با تحولات سیاسی روز ایران نیست.

وقتی عاشق می‌شویم، به نظر می‌رسد مغز ما طبیعی فعالیت نمی‌کند. کف دستمان عرق می‌کند، نفسمان بند می‌آید، به درستی نمی‌توانیم فکر کنیم و احساسی شبیه اینکه پروانه‌ای در دلمان پر می‌زند به ما دست می‌دهد... عامل ایجاد این تحریک، مولکول کوچکی موسوم به فنیل ایتل آمین (PEA) است...

این مطلب خواندنی که طرح جلد مجله شیمی را نیز از آن خود کرده، در چهل و نهمین شماره این مجله به چاپ رسیده است. مجله شیمی شانزده سال است که منتشر می‌شود و این شماره در

در این مقاله جنبه‌های نظامی انرژی هسته‌ای پرداخته شده است. تعدادی مقاله کوتاه و خواندنی که مطلب «مولکول عشق» هم در میان آنهاست و مجموعه‌ای از تازه‌های شیمی، از جمله دیگر مطالب این شماره است. مجله شیمی در ۷۶ صفحه و بهای هزار تومان به فروش می‌رسد.

هفده سالگی آن به چاپ سپرده شده است. این مجله، نشریه گروه تخصصی شیمی مرکز نشر دانشگاهی است که هر چهار ماه یک بار، پژوهش‌های تازه در زمینه شاخه‌های گوناگون شیمی نظری و کاربردی را معرفی می‌کند. البته این همه محتوای مجله شیمی نیست، بلکه توجه به تاریخ تحول شیمی، نمایاندن ارتباط شیمی

ویرایش: یک تجربه

تجربه‌ای از مهندس علی کافی در باب ترجمه جداول

سال‌هاست که مرکز نشر دانشگاهی به عنوان یکی از مراجع موثق و معتبر ویرایش در کشور فعالیت می‌کند. کمتر ناشر معتبری یافت می‌شود که یک نسخه از شیوه‌نامه مرکز نشر دانشگاهی را در قفسه کتاب‌هایش نگذاشته باشد و هر چند یک بار به آن نگاه نیندازد. موقعیت ممتاز مرکز در این زمینه با ارائه مستمر تجارب موشکافانه ویراستاران محترم مرکز نشر دانشگاهی می‌تواند که حفظ شود و ارتقا یابد. در اولین شماره خبرنامه، آقای علی کافی یکی از تجارب دلپذیر خود را در اختیار ما قرار داده است.

در ستون اول این جدول نام کشورها ذکر شده است و در سطر اول ویژگی‌های مورد نظر آمده است. یعنی در آرایه

$a_{11} \ a_{12} \ a_{13} \dots a_{1n}$
 $a_{21} \ a_{22} \ a_{23} \dots a_{2n}$
 $a_{31} \ a_{32} \ a_{33} \dots a_{3n}$
 $\dots\dots\dots$
 $a_{m1} \ a_{m2} \ a_{m3} \dots a_{mn}$

جدول یک آرایه است. یکی از شکل‌های آرایه در حالت کلی عبارت است از:

$a_{11} \ a_{12} \ a_{13} \dots a_{1n}$
 $a_{21} \ a_{22} \ a_{23} \dots a_{2n}$
 $a_{31} \ a_{32} \ a_{33} \dots a_{3n}$
 $\dots\dots\dots$
 $a_{m1} \ a_{m2} \ a_{m3} \dots a_{mn}$

در جداول معمولاً سطر اول و ستون اول این آرایه یکی درباره اقلام یا مداخل (entries) است و دیگری صفت‌ها و ویژگی‌های (attributes) آنها. مثلاً به جدول زیر توجه کنید:

جدول ۱: هزینه موسسات آموزش عالی به عنوان درصدی از GDP

کشور	دولتی	خصوصی	کل
استرالیا	۱/۰۹	۰/۵۱	۱/۵۹
اتریش	۱/۴۴	۰/۰۲	۱/۴۶
بلژیک	۰/۹۱	—	۰/۹۱
کانادا	۱/۵۳	۰/۳۲	۱/۵۸
جمهوری چک	۰/۷۶	۰/۱۲	۰/۸۸
دانمارک	۱/۴۹	۰/۰۴	۱/۵۳
فنلاند	۱/۶۸	•	۱/۶۷
فرانسه	۱/۰۱	۰/۱۲	۱/۱۳
آلمان	۰/۹۷	۰/۰۸	۱/۰۴
یونان ۳	۱/۰۴	۰/۱۷	۱/۲۱
مجارستان	۰/۸	۰/۲۱	۱/۰۱
ایسلند	۱/۷۴	۰/۰۴	۱/۷۸
ایرلند	۱/۰۸	۰/۳	۱/۳۸
ایتالیا	۰/۶۷	۰/۱۶	۰/۸۴

مأخذ: مقاله «مروری بر هزینه‌های آموزش عالی در ایران و جهان»، دکتر جعفر توفیقی، نامه فرهنگستان علوم، شماره ۲، تابستان ۱۳۸۲.

ستون

a_{11}
 a_{21}
 $\vdots$
 a_{m1}

جز a_{11} از a_{21} تا a_{m1} مدخل اند که غرض به دست دادن ویژگی‌هایی درباره آنهاست که در سطر

$a_{11} \ a_{12} \ a_{13} \dots a_{1n}$

جز a_{11} آمده است. یعنی مثلاً می‌خواهیم بدانیم در کشور آلمان هزینه موسسات آموزش عالی در قسمت دولتی و خصوصی و در کل چقدر است. خوب چه باید کرد؟ باید در ستون اول به دنبال کلمه «آلمان» گشت تا آن را پیدا کرد. اگر تعداد کشورهای ذکر شده بیش از صد کشور باشد، این کار با نظم موجود در جدول بالا بسیار دشوار است. پیشنهاد شما چیست؟ ممکن است پاسختان این باشد که اگر هیچ آرایه مرتبی در مورد ستون اول قابل تعریف نباشد، بهترین راه این است که نام کشورها را بر

پیوست ۱۱

ترکیبات پیشنهاد شده برای تهیه محلولهای استاندارد

عنصر	ترکیب	FW
آلومینیم	فلز Al	۲۶٫۹۸
آنتیموان	$\text{KSbOC}_7\text{H}_7\text{O}_6 \cdot \frac{1}{2}\text{H}_2\text{O}$	۳۳۳٫۹۳
آرسنیک	As_2O_3	۱۹۷٫۸۴
باریم	BaCO_3	۱۹۷٫۳۵
بیسموت	Bi_2O_3	۴۶۵٫۹۶
بور	H_3BO_3	۶۱٫۸۳
برم	KBr	۱۱۹٫۰۱
کادمیم	CdO	۱۲۸٫۴۰
کلسیم	CaCO_3	۱۰۰٫۰۹
سرم	$(\text{NH}_4)_2\text{Ce}(\text{NO}_3)_6$	۵۴۸٫۲۳
کروم	$\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$	۲۹۴٫۱۹
کبالت	فلز Co	۵۸٫۹۳
مس	فلز Cu	۶۳٫۵۵
فلوئور	NaF	۴۱٫۹۹
ید	KIO ₃	۲۱۴٫۰۰
آهن	فلز Fe	۵۵٫۸۵
لاتان	La_2O_3	۳۲۵٫۸۲
نرب	$\text{Pb}(\text{NO}_3)_2$	۳۳۱٫۲۰
لیتیم	Li_2CO_3	۷۳٫۸۹
منیزیم	MgO	۴۰٫۳۱
منگنز	$\text{MnSO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$	۱۶۹٫۰۱
جیوه	HgCl ₂	۲۷۱٫۵۰

مأخذ: اسکوک، وست، هالر. مبانی شیمی تجزیه ترجمه عبدالرضا سلاجقه، ابوالقاسم نجفی، مرکز نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۷۹، ص ۱۰۳۴.

حسب حروف الفبای فارسی مرتب کنیم. از قضا اگر این نظر را داشته باشید در مورد این جدول کاملاً درست فکر کرده‌اید. این جدول قطعا از منبعی انگلیسی ترجمه شده است. وقتی شما نام کشورها را به ترتیب زیر می‌بینید، فکر می‌کنید اشکال کار در کجا بوده است؟

استرالیا

اتریش

بلژیک

کانادا

جمهوری چک

دانمارک

فنلاند

فرانسه

آلمان

یونان

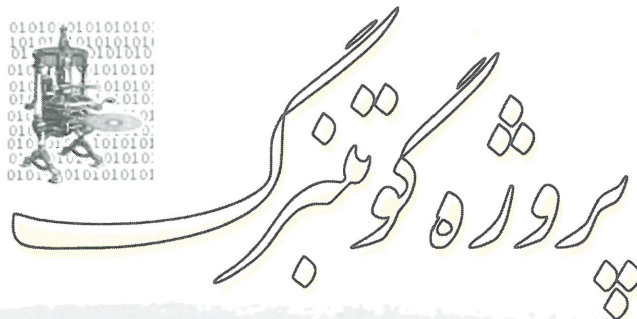
مجارستان

ایسلند

اگر متوجه نشدید، نام انگلیسی این کشورها را به یاد آورید. بعداً خواهید فهمید مشکل کار در کجاست. متأسفانه من تقریباً در غالب کتاب‌ها و مقالات - حتی در کتاب‌های سازمانی مثل مرکز نشر دانشگاهی - بی‌توجهی به این امر را مشاهده کرده‌ام. لطفاً در موارد مشابه دقت بفرمایید ضمن اینکه آرایه را راست به چپ می‌کنید، به مدخل‌ها در سطرها و ستون‌ها توجه کنید. جدول‌های زیر هم از کتاب‌های مرکز نشر دانشگاهی است!

میوه	نوع نگهداری	
	دما	توجه شده، گستره مجاز، °F
سیب	کوتاه مدت	۳۵K
	بلند مدت	۳۰K
	آغاز سرمایش	۴۰
	پایان سرمایش	۳۰
زردآلو	کوتاه مدت	۳۵
	بلند مدت	۲۲
	آغاز سرمایش	۴۰
	پایان سرمایش	۳۲
آووکادو	کوتاه مدت	۴۰K
	بلند مدت	۳۸K
	آغاز سرمایش	۴۰
	پایان سرمایش	۳۳
موز	در حال رسیدن	۷۰
	آغاز سرمایش	۷۰
	پایان سرمایش	۵۶
	نگهداری سبز	۵۶
نگهداری رسیده	۶۰-۵۶	۵۶
	۶۰-۵۶	۵۶

مأخذ: دوست، روی جی. اصول تبرید، ترجمه مجید ملکی و اسماعیل خوشروان، مرکز نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۷۹، ص ۱۸۳.

کتاب‌های الکترونی رایگان در اینترنت

گرچه اینترنت دسترسی به بسیاری از منابع اطلاعاتی را آسان کرده است، اما اغلب این متون پولی هستند و سازوکار ویژه پول الکترونی همچنان در کشور ما غریب است. از این رو، شناسایی کتابخانه‌های الکترونی رایگان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در مطلب زیر تعدادی از این کتابخانه‌ها معرفی شده‌اند.

سرنام (Recognition) Optical Character Reader است و «بازشناسی یا بازخوان حروف» ترجمه می‌شود، تصاویر را به متن تبدیل می‌کند. سپس دو نفر به غلط‌گیری آنها می‌پردازند و کتاب منقح شده را روی خط می‌فرستند. در مورد کتاب‌های قدیمی که قابل اسکن نیستند، متن از نو چیده می‌شود.

دیجیتالی شدن کتاب، این امکان را فراهم می‌کند که بتوان به سرعت و آسانی از آن نسخه برداری کرد، در متن به جست‌وجوی واژه‌ها پرداخت، نمایه‌های اعلام و اصطلاحات را استخراج کرد، و نسخه‌های مختلف یک اثر را با هم مقایسه نمود.

پروژه گوتنبرگ در راه قرار دادن گنجینه‌های معرفت بشری، با مانع عمده‌ای روبه‌روست. «حق مؤلف» مانع از آن است که بسیاری کتاب‌ها را بتوان به صورت الکترونی در فضای اینترنت منتشر نمود. طبق قانون تا سی سال پس از مرگ مؤلف کسی نمی‌تواند در اثر او تصرف کند و بدون پرداخت حقوق مؤلف یا بازماندگان او آن را منتشر نماید. بنابراین، کتاب‌های الکترونی منتشر شده شامل بسیاری از کتاب‌های منتشر شده در نیم قرن اخیر نمی‌شوند.

متن‌های الکترونی پروژه گوتنبرگ بر سه نوع‌اند:

۱. ادبیات عامه‌پسند: شامل آثار داستانی عمومی مانند «قصه‌های ازوپ»، «آلیس در سرزمین عجایب»، «پیتر پن» و...
 ۲. ادبیات فاخر: شامل آثاری چون کتاب مقدس و دیگر آثار مذهبی، مجموعه آثار شکسپیر، «بهشت گمشده»، «موبی‌دیک» و...
 ۳. کتب مرجع: شامل لغتنامه‌ها، سالنامه‌های نجومی، دایره‌المعارف‌ها و...
- دسترسی به پروژه گوتنبرگ از نشانی زیر میسر است:

www.gutenberg.net

خیلی وسوسه‌انگیز است: ده هزار کتاب به قیمت یک دلار. «پروژه گوتنبرگ» همه ده هزار کتابی را که تا سال ۲۰۰۳ روی خط قرار داده است، در داخل یک لوح دی. وی. دی به قیمت یک دلار می‌فروشد. به علاوه، می‌شود بدون پرداخت هیچ پولی به این مؤسسه، همه آن ده هزار کتاب را از طریق اینترنت روی حافظه رایانه‌ها ذخیره کرد.

داستان از آنجا شروع شد که یک دانشجوی دانشگاه ایلینویز آمریکا تصمیم گرفت همه آثار ادبی دنیا را در دسترس همه آدم‌های دنیا قرار دهد. این تصمیم در سال ۱۹۷۱ گرفته شد؛ زمانی که زمینه‌های مربوط به شکل گرفتن اینترنت تازه به محافل دانشگاهی راه یافته بود. در آن زمان، این دانشجو که مایکل هارت نام دارد، صد کتاب مشهور را شخصا تایپ کرد و در اولین فرصت آنها را در اینترنت منتشر نمود.

با پیشرفت سریع اینترنت در دهه ۱۹۹۰، تعداد کتاب‌ها به ۱۰۰۰ عنوان در سال ۱۹۹۷، ۳۰۰۰ عنوان در سال ۲۰۰۰، ۵۰۰۰ عنوان در سال ۲۰۰۲ و ۱۰۰۰۰ عنوان در سال ۲۰۰۳ رسید. هزار داوطلب از سراسر جهان ماهانه ۳۵۰ عنوان کتاب را روی خط می‌گذارند. مایکل هارت امیدوار است تعداد عناوین را به یک میلیون در سال ۲۰۱۵ برساند. داوطلبان، کتاب‌ها را اسکن می‌کنند و با استفاده از OCR که

■ کتابخانه عمومی اینترنت

در این کتابخانه بیش از ۲۰ هزار عنوان کتاب عرضه می‌شود. این مجموعه از دانشگاه میشیگان هدایت می‌شود و در آن امکان جست‌وجو بر حسب نام نویسنده، عنوان و طبقه‌بندی دیوئی وجود دارد. برای ورود به کتابخانه عمومی اینترنت به این آدرس بروید:

www.ipl.org/reading/books

■ کتابخانه الکترونی دانشگاه پنسیلوانیا

در این کتابخانه بیش از ۱۶ هزار کتاب الکترونی یافت می‌شود. نشانی: www.digital.library.upenn.edu/books

■ بایگانی متون الکترونی دانشگاه آکسفورد

در این بایگانی که از سال ۱۹۷۶ فعال شده است، بیش از ۲۵۰۰ کتاب مرجع به بیش از ۲۵ زبان مختلف یافت می‌شود. اغلب این متون به رایگان قابل بارگذاری هستند. آدرس:

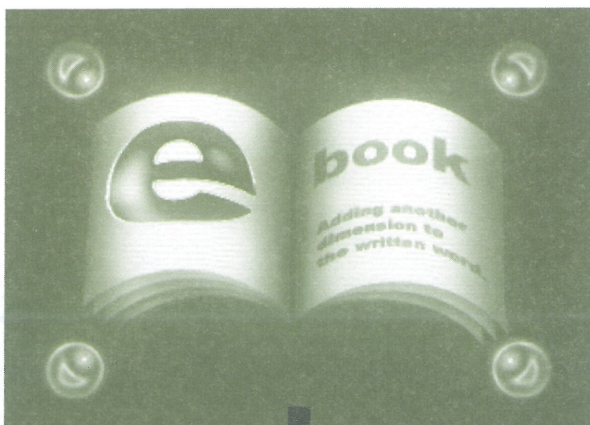
www.ota.ahds.ac.uk

■ کتابخانه جهانی کتاب الکترونی

این کتابخانه هزاران کتاب الکترونی را برای خواندن یا بارگذاری در اختیار کاربران اینترنت می‌گذارد. حدود ۶۰ هزار کتاب الکترونی در قالب pdf و ۷۰۰۰ کتاب صوتی در قالب mp3 در این کتابخانه یافت می‌شود. آدرس: www.netlibrary.net/worldhome.html

■ کتاب‌های رایگان فارسی

کتاب‌های فارسی‌زبان هم در چند کتابخانه الکترونی یافت می‌شوند. یکی از فعال‌ترین این کتابخانه‌ها وبلاگی است به نام «کتاب‌های رایگان فارسی» که از ابتدای سال ۱۳۸۳ فعالیت خود را آغاز کرده و تا مهرماه سال جاری کتاب‌های خواندنی بسیاری را در دسترس کاربران اینترنت قرار داده یا به سایت‌های آن کتاب‌ها پیوند داده است. نشانی این کتابخانه از این قرار است: www.farsibooksonline.blogspot.com

در سال‌های اخیر به تقلید از پروژه گوتنبرگ، کتابخانه‌های دیجیتالی بسیاری تأسیس شده‌اند که برخی عمومی‌اند و برخی تخصصی. این کتابخانه‌ها تعداد زیادی کتاب الکترونی و مقاله علمی مجلات را در اختیار کاربران اینترنت قرار می‌دهند و در ازای آن وجهی طلب نمی‌کنند. به علاوه، پیوندهایی برای سرزدن به کتابخانه‌های دیگر دارند و به این شکل حق همسایگی را در دهکده جهانی ادا می‌کنند. در اینجا تعدادی از این کتابخانه‌های رایگان را به اختصار معرفی می‌کنیم:

■ کتابخانه دیجیتالی بارتلیبی

اولین کتاب این کتابخانه در سال ۱۹۹۳ روی خط قرار گرفت. از سال ۱۹۹۹ که این کتابخانه دیجیتالی رسماً به عنوان یک شرکت کار خود را آغاز کرد، تعداد زیادی کتاب مرجع، مذهبی، داستانی و غیر داستانی در دسترس کاربران اینترنت قرار گرفته‌اند. آدرس کتابخانه بارتلیبی از این قرار است:

www.bartleby.com

Classic Reader

■ کتابخانه دیجیتالی کلاسیک‌ریدر

این کتابخانه که گردانندگان آن کانادایی هستند، در سال ۲۰۰۰ تأسیس شد. در این کتابخانه حدود ۲۰۰۰ اثر ادبی از بیش از ۲۰۰ نویسنده، که فارغ از شمول حق مؤلف‌اند یافت می‌شود. کتاب‌های این مجموعه به آثار داستانی، غیرداستانی، کتاب‌های کودکان، شعر، مجموعه آثار شکسپیر، داستان‌های کوتاه، و آثار کلاسیک ادبیات جهان تقسیم می‌شوند. به کتابخانه الکترونی کلاسیک‌ریدر در این نشانی می‌شود دست یافت:

www.classicreader.com

■ دانشگاه فناوری ماساچوست

این دانشگاه صاحب‌نام، چندی است که متون درسی رشته‌های مختلف دانشگاهی را به رایگان روی خط می‌گذارد. تاکنون متن بیش از ۵۰۰ دوره درسی این دانشگاه عرضه شده است. برای خواندن یا بارگذاری متون مذکور به این آدرس مراجعه کنید:

www.ocw.mit.edu/index.html

فهرست دوره‌های یادشده نیز در این آدرس یافت می‌شود:

www.ocw.mit.edu/ocweb/global/all-course.htm

همچنین بیش از ۴۴۰ متن یونانی - رمی، چینی و ایرانی از ۵۹ نویسنده که همگی به انگلیسی ترجمه شده‌اند در بخش دیگری از سایت دانشگاه فوق در آدرس زیر در دسترس‌اند:

www.classic.mit.edu

یازدهمین دوره ویرایش

در این دوره ۳۲ واحد درسی ارائه می شوند:

مبانی نشر و ویرایش، مبانی زبان شناسی، تولید کتاب، دستور، نثر معاصر و کلاسیک، مرجع شناسی، مبانی نظری ترجمه، ترجمه عملی، ویرایش ساختاری، ویرایش ترجمه، ویرایش زبانی، ویرایش فنی، اصطلاح شناسی، امکانات زبان فارسی در ترجمه، آیین نگارش، وزن شعر، ترجمه تخصصی، ویرایش تخصصی، سمینار (کار پژوهشی)، کار عملی (ویرایش یک کتاب)

این دوره در پنج ترم دو و نیم ماهه و در بعد از ظهرهای سه روز هفته برگزار می شود.

شرایط پذیرش:

داشتن مدرک کارشناسی یا بالاتر از آن
قبولی در آزمون کتبی
قبولی در مصاحبه

موارد آزمون:

زبان انگلیسی و فارسی

تاریخ امتحان:

جمعه ششم آذرماه هشتاد و سه
(ساعت و محل برگزاری به اطلاع متقاضیان خواهد رسید)

مدارک آزمون

واریز چهار هزار تومان به حساب ۹۰۰۰۹ و ارائه فیش آن
رونوشت مدرک تحصیلی
شرحی از سوابق علمی، آموزشی و شغلی

متقاضیان باید مدارک را به همراه نشانی، شماره تلفن و مشخصات شخصی خود به نشانی تهران، خیابان خالد اسلامبولی، شماره ۸۵، مرکز نشر دانشگاهی (دفتر آموزش، خانم جوادی فر) ارسال کنند
برای کسب اطلاعات بیشتر به نشانی فوق مراجعه کنید، یا با شماره تلفن ۸۷۱۹۵۸۴ تماس بگیرید.

مرکز نشر دانشگاهی

خبرنامه

مرکز نشر دانشگاهی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شماره یکم، آذر ۱۳۸۳

مدیر مسئول: دکتر فرید مر

دبیر تحریریه: حبیب اله حبیبی فهیم

صفحه آرا: جعفر خدادی

عکس ها از: محمدرضا شاهرخیز، آرش بدالهی

این نشریه در نرم افزار پیچ میکرو نسخه ۷ (صفحه آرایی شده است.
قلم های به کار رفته عبارتند از: نازنین نازک، نازنین سیاه، میترا سیاه، بدر سیاه و نستعلیق چلیپا.

نشانی: تهران، خیابان خالد اسلامبولی، کوچه سوم، شماره ۱۸، طبقه دوم، تلفن: ۸۷۲۲۴۹۸